

چکیده و مجموعه مقاله‌های همایش
شاہنامه و پژوهش‌های آیینی

قطب علمی فردوسی‌شناسی و ادبیات خراسان
فرهنگسرای فردوسی

تالار فردوسی دانشکده ادبیات دانشگاه فردوسی مشهد
۱۳۹۲ و ۲۵ اردیبهشت ماه

به کوشش: دکتر فرزاد قائمی

مرتضایی، سید جواد: نقد و بررسی داستان شفגד (شاهنامه)، باب بوف و.../.....	۶۰
ملوک براتی باقرآباد، معصومه و...: فریدون، بازآفرین آیین‌ها/.....	۶۱
مولایی، چنگیز: کنگ در هوخت و کلنگ دس‌حت /.....	۶۲
ناصری کاخکی، نسرین: بررسی اصطلاح‌شناسی و کیفیت ترجمه اصطلاحات.../....	۶۳
نسل شاملو، نرگس: بررسی مقایسه‌ای مفهوم عشق در شاهنامه و مثنوی معنوی/.....	۶۴
همتی اویلق، خدیجه: مقایسه خان‌های پهلوانان در.../.....	۶۵
یاحقی، محمد جعفر و...: بررسی جغرافیای جنگ بزرگ کیخسرو با.../.....	۶۶

بخش اول: محور تخصصی: فردوسی و سنت‌های آیینی و اساطیری

اکبری، فاطمه: حاستگاه آیینی داستان سوزن عیسی/.....	۷۱
ایمانپور، محمد تقی و...: سوگ سیاوش و شباهت آن به سوگ‌های محلی در.../...	۸۵
چاپاتی گرگیج، جلال‌الدین: تحلیل شخصیت کندره: پیشکار ضحاک/.....	۱۰۳
حق‌پرست، لیلا: اسطوره‌شناسی ساختاری؛ طرحی کارآمد .../.....	۱۱۵
سعادتمند، متانت: تحلیل نقش نمادین نخل‌بندی در آیین سیاوشان/.....	۱۳۷
عبدی مکوند، اسماعیل: مهر در شاهنامه فردوسی/.....	۱۵۹
علایی‌حسینی، سید مهدی: نخستین ریشه‌های داستان سیاوش/.....	۱۷۹
قائمی، فرزاد: بررسی ارتباط میان کنش آیینی و تکرار الگوهای اساطیری/.....	۱۹۵
کنعانی، ابراهیم: بررسی الگوی پری‌گونگی و نخستین انسان در شخصیت سیاوش/.....	۲۱۷.

بخش دوم: محور ویژه: شاهنامه فردوسی، تاریخ و مطالعات تاریخی

براتی، علیرضا: تأملی در مورد مسئله منابع فردوسی از رهگذار مقایسه.../.....	۲۵۱
رادمرد، عبدالله و...: بازتاب شاهنامه در آثار تاریخی قرن نهم و دهم/.....	۲۷۷
سرافرازی، عباس: شاهنامه و صفویان/.....	۲۹۹
صفی، حامد: بررسی در زمانی اسطوره کیومرث در.../.....	۳۰۹
عباسی، جواد و...: فردوسی و شاهنامه در گذر تاریخ/.....	۳۲۷
یاحقی، محمد جعفر و...: بازتاب شاهنامه در زیده‌التواریخ حافظ ابرو/.....	۳۴۹

نقد و بررسی داستان شغاد (شاهنامه)، باب بوف و زاغ (کلیله و دمنه) و
حکایت پادشاه جهود که نصرانیان را می‌کشت (مثنوی)
از منظر ادبیات تطبیقی

دکتر سید جواد مرتضایی

دانشیار گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد

پیرنگ، شخصیت پردازی و سیر داستان شغاد در شاهنامه و تدبیر او برای به دام افکندن و کشتن رستم در باب هشت از کلیله و دمنه با عنوان: «بوف و زاغ» و همچنین حکایت آن پادشاه جهود که نصرانیان را می‌کشت» در دفتر اول مثنوی کاملاً مشهود است. تدبیر زاغ در به دام افکندن و فریب بومان و نهایتاً هلاکت ایشان و نیز تدبیر وزیر آن پادشاه جهود و کشتن نصرانیان در دفتر اول مثنوی، شبیه به خد عدها و تدبیر شغاد در شاهنامه برای فریب رستم و کشتن اوست. پیرنگ این سه داستان و کنش‌های اشخاص اصلی (شغاد، زاغ و وزیر جهود) شبیه به هم است و انجام و پایان آن‌ها نیز به کشته شدن فرد یا افرادی با تدبیر و خد عدهای همانند یکدیگر می‌انجامد. بررسی و تحلیل این سه داستان در سه متن متفاوت از منظر ادبیات تطبیقی بایسته و قابل توجه است.

کلید واژه‌ها: شاهنامه، داستان شغاد، کلیله و دمنه، باب بوف و زاغ، مثنوی، وزیر جهود، ادبیات تطبیقی.